

Na Cancún: hoe nu verder? Waar zijn wij vóór? Ronde tafel gesprek op 12 december 2003

De toekomst van de WTO; hoe verder na Cancún?

Position paper LSVB

Jurjen van den Bergh
vice-voorzitter Landelijke Studenten Vakbond

De Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) is een deelbelangenbehartiger en daarom niet direct de meest aangewezen autoriteit voor een holistische visie op als de World Trade Organization (WTO). Toch zijn er een aantal zeer duidelijke dingen te zeggen over de verhouding van de publieke dienst hoger onderwijs tot de supranationale handelsorganisatie WTO. De LSVb is van mening dat de grootste dreiging voor het hoger onderwijs op dit moment het GATS-verdrag is. Daarnaast is er de constatering dat de WTO een gebrekkig democratisch gehalte heeft. Dit heeft direct gevolgen voor elke beslissing die over een handelssituatie genomen wordt. In deze position paper wordt geen uitspraak gedaan over de wenselijkheid van het bestaan van een organisatie als de WTO. Wel wordt aandacht besteed aan de voorwaarden waaraan een wereld handelsorganisatie moet voldoen.

Eisen

De LSVb stelt een aantal eisen aan de WTO, wil het zich kunnen neerleggen bij de macht van een dergelijk orgaan. Allereerst zou de WTO geen zeggenschap mogen hebben over diensten met een publiek karakter. Bovendien vraagt het verstrekkende mandaat van de WTO om een gedegen democratische controle. Voorts dienen definities en processen in werkgroepen zo te transparant mogelijk te zijn of te functioneren. Als laatste moet een structureel gedegen kader van evaluatie en democratische controle vorm krijgen.

Publieke diensten buiten WTO(-GATS)

De WTO moet een orgaan blijven dat zich met *handel* bezighoudt. Bij publieke goederen en diensten geldt een overheidsverantwoordelijkheid die verder gaat dan markttoezicht. Binnen de bindende afspraken van de WTO is onvoldoende ruimte voor het garanderen van basisbehoeften en de immateriële kwaliteit van leven. Een publieke dienst heeft per definitie meer aspecten dan een puur te vermarkten commercieel karakter.

Democratische controle

Waar het niet de inhoudelijke onderhandelingen betreft heeft de burger recht op democratische controle op de kaders van de WTO. De parlementen van zelfstandige leden van de WTO dienen hierin hun plaats op te eisen. Neerland zal dit binnen de EU ook af moeten dwingen, maar een noodzakelijke voorwaarde hiervoor is een resolutie of besluit binnen de WTO zelf. Publieke raadplegingen, zoals deze in diverse landen plaatsvinden zijn al een stap verder, maar een volwassen instituut met een verstrekkend mandaat zoals de WTO, moet dit intern waarborgen.

Heldere definities en transparantie binnen werkgroepen

Als absolute nulvoorwaarde voor het nemen van een nieuwe stap in een onderhandelingsproces zou moeten zijn dat de formuleringen en definities 100% waterdicht zijn. De werkgroepen van de WTO dienen dan ook vooraf beleid te toetsen en het niet achteraf nog eens in te moeten vullen. Wanneer een verdrag bepaalde handelszones of branches bestrijkt, zal eerst een volledig overzicht van het bereik en de uitzonderingssituaties gemaakt moeten worden. Dan pas kan de vergaande stap gezet worden een en ander in een internationaal verdrag te regelen. De WTO-werkgroepen zouden bovendien een afdoende verantwoording moeten afleggen aan de burger. Transparantie van deze immers niet concurrentiegevoelige processen is een eerste vereiste.

Evaluatie

Tijdens een beleidsronde van de WTO is het van het grootste belang dat een grondige evaluatie plaatsvindt van de gevolgen van het gevoerde beleid. Er zou bijvoorbeeld een verplichte evaluatie met een bindend karakter plaats kunnen vinden. Zoals nu in vele verdragen de evaluatie wel aangekondigd maar niet uitgevoerd wordt, wordt de noodzaak bewezen dit te verankeren in de structuur van de WTO.

Discussiepunten

Zoals aangekondigd is dit een visie vanuit het paradigma van een studentenbelangenbehartiger die maar een deel van de processen van de WTO bestrijkt. Wel heeft het de aandacht om het instituut WTO kritisch te volgen. Vandaar ook dat de voornaamste inzet voor deze bijeenkomst kennisuitwisseling is. Als weinig verrassende inbreng hebben wij bovenstaande punten. Met als kernvragen:

- *Hoe zorgen we voor de waarborg van publieke rechten en overheidsverantwoordelijkheden?*
- *Hoe waarborgen we de democratische controle op de handelsbalans van naties?*
- *Hoe valt binnen de WTO transparantie te bewerkstelligen, waar dat wenselijk is?*
- *In hoeverre is het mogelijk het beleid van de WTO te evalueren en te controleren?*

Utrecht, 1 december 2003